

Κείμενο 1

Όποιος ελέγχει την πλατφόρμα έχει ασύμμετρη δύναμη

Το ακόλουθο κείμενο αποτελεί απόσπασμα από τη συνέντευξη που παραχώρησε ο Μιχάλης Μπλέτσας, διακεκριμένος επιστήμονας-ερευνητής και διευθυντής Πληροφορικής στο Media Lab του MIT, στη Μαριλένα Γεραντώνη για λογαριασμό της εφημερίδας «Το Βήμα» (δημοσιεύτηκε την 1 Ιανουαρίου 2023).

Η επιδραστικότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης θα αλλάξει;

«Ναι, θα αλλάξει και εύχομαι να μειωθεί. Δεν νομίζω ότι θα εξαφανιστούν. Η επικοινωνία είναι βασική ανθρώπινη ανάγκη και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έφεραν ευκολίες στην επικοινωνία που δεν υπήρχαν πριν. Από την άλλη, το επιχειρηματικό τους μοντέλο είναι λανθασμένο. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θέλουν να μας κρατούν όσο γίνεται περισσότερη ώρα, να μας γνωρίσουν όσο γίνεται καλύτερα, ώστε να μπορέσουν να στοχεύσουν στη διαφήμιση με όσο γίνεται μεγαλύτερη ακρίβεια. Γι' αυτό απευθύνονται στα βασικά μας ένστικτα περισσότερο από όσο στη λογική μας. Αυτό όμως δημιουργεί τις συνθήκες για τη διάδοση ψευδών ειδήσεων, τη δημιουργία έντονων συναισθημάτων και όχι υγιών αντιδράσεων. Έχει μετρηθεί ξεκάθαρα ότι οι ψευδείς ειδήσεις ταξιδεύουν έξι φορές πιο γρήγορα. Αυτό δεν θα αλλάξει, αν δεν αλλάξει το επιχειρηματικό μοντέλο. Από την άλλη, είμαι αισιόδοξος, γιατί τα παιδιά γενικά βαριούνται γρήγορα. Θα πρέπει όμως οι επόμενες μορφές, που θα αναδειχθούν από εδώ και μπρος, να μην έχουν τα ίδια ακριβώς χαρακτηριστικά και να μην κάνουν τα ίδια λάθη. Ελπίζω να μάθουμε σαν κοινωνία από τα λάθη τους». [...]

Δεν πρέπει όμως να επιβάλει το κράτος κανόνες στα social media;

«Σαφώς και πρέπει. Ο λόγος που δεν υπάρχουν κανόνες είναι ότι κανένας δεν θέλει να τα πειράξει. Γιατί; Διότι μπορούν και πληρώνουν. Οι πλατφόρμες αυτές έχουν από τα ισχυρότερα λόμπι στην Ουάσιγκτον, γι' αυτό οι Αμερικανοί δεν νομίζω ότι θα τουςβάλουν ισχυρούς περιορισμούς, τουλάχιστον όχι στο άμεσο μέλλον. Αυτό δεν σημαίνει ότι εμείς δεν μπορούμε ή δεν πρέπει να προσπαθήσουμε ναβάλουμε. Θα μπορούσαμε, για παράδειγμα, να περιορίσουμε δραστικά τις πολιτικές διαφημίσεις. Όταν στέλνεις ένα εξατομικευμένο μήνυμα στον κάθε εν δυνάμει ψηφοφόρο σου, μπορείς να πεις ό,τι ψέμα θες. Παλαιότερα, μια μεγάλη διαφήμιση σε μια εφημερίδα την έβλεπαν όλοι, δεν μπορούσες να πεις μεγάλα ψέματα. Σήμερα, το εξατομικευμένο πολιτικό μήνυμα έχει τη μέγιστη δυνατή απόκριση και κανένας άλλος δεν θα το δει. Αν θυμάμαι καλά, στο Ουισκόνσιν ο Ντόναλντ Τραμπ έστειλε 16.000 διαφορετικές διαφημίσεις μέσω Facebook. Κέρδισε, ενώ δεν το περίμενε κανένας. Επομένως, θα πρέπει η υπερστοίχευση αυτή στα μέσα κοινωνικής

δικτύωσης να περιοριστεί πολύ όσον αφορά τις πολιτικές διαφημίσεις. Δεν είναι εύκολο, αλλά πρέπει να μουν πολύ αυστηροί κανόνες.

Κείμενο 2

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ (1904-1973)

Ο κούρος¹ της Αναβύσσου

Το ακόλουθο απόσπασμα προέρχεται από το μυθιστόρημα Γαλήνη, που κυκλοφόρησε το 1939 (Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, 2011, σ. 103-106).

Ο Γλάρος άρχισε τότε να σκάβει πιο βαθιά στο μέρος που είπε ο γέροντας. Πολύ τον βοηθούσε κι η γυναίκα του, μπαίνοντας μες στο λάκκο, που ολοένα μεγάλωνε, και φτυαρίζοντας το χώμα.

Ένα απομεσήμερο άστραφτε το φως. Ο Γλάρος ήταν σε βάθος ίσαμε τέσσερα μέτρα, η Ελένη καθόταν στα χείλια του λάκκου κι έβλεπε μέσα κει το σκοτεινό σώμα να σαλεύει και να χτυπά. [...]

Τι να 'ναι; Σκύψαν στη σκοτεινή γη. Η γυναίκα πήρε το φτυάρι και καθάρισε το χώμα, να δουν την πέτρα πώς έδειχνε. Τότε, ακολουθώντας το σχήμα της, σιγά σιγά είδαν πως βαστούσε στο μάκρος του λάκκου, απ' τη μιαν άκρη στην άλλη, ύστερα ήταν ένα κενό με χώμα, και πάλι ήταν πέτρα. Η Ελένη φτυάρισε καλύτερα, με δύναμη, μες στο κενό κι απάνω στον οριζόντιο εχτρό. Τα νεύρα ολοένα τεντώνουν κι η καρδιά τους χτυπά δυνατά: δυο χέρια πέτρινα, κολλημένα πάνω στο μεγάλον όγκο, φανήκαν καθαρά. Κι ύστερα το γυμνό σώμα γράφτηκε ολάκερο μες στο λίγο φως του λάκκου.

[...] «Τι θα κάμουμε τώρα;»

«Τι θα κάμουμε;» του έλεγε κι εκείνη. «Να τον σκεπάσουμε πάλι και να σκεφτούμε τη νύχτα».

Ναι, έτσι θα ήταν καλύτερα. Να τον σκεπάσουν το μικρό θεό και να σκεφτούν τη νύχτα.

Ο Γλάρος πήρε το φτυάρι να ρίξει το χώμα, όταν κάτι θυμήθηκε. Γονάτισε πάνω στο οριζόντιο άγαλμα, έσκυψε, και με τα χέρια του άρχισε να καθαρίζει απ' το χώμα το πρόσωπο. Τρέμαν τα χέρια του, κι ο ιδρος έσταζε στο σώμα του θεού.

Τέλος σταμάτησε να καθαρίζει, έσκυψε πιο πολύ. Είδε. Και τότε φώναξε σκληρά, αλαλάζοντας!

«Κοίταξε, λοιπόν, τα μάτια του! Κοίταξε τα μάτια του! Είναι τυφλός! Καθώς τον είδα στ' όνειρο! Καθώς στ' όνειρο!»

Γονάτισε κι η γυναίκα του. Και οι δυο –παίρνοντας ολοένα θάρρος- άρχισαν να ψαύουν² το πέτρινο κορμί, τα κλειστά του βλέφαρα, τα χέρια τα ησυχασμένα στους μηρούς. Ήταν ένας

---

¹ κούρος = αρχαϊκό μαρμάρινο άγαλμα ανδρικής μορφής.

² ψαύουν = αγγίζουν.

θαυμάσιος κούρος, ένα μνημείο της στοργής αναπαμένο σε πέτρινο τάφο, προφυλαγμένο στη γη απ' τους βάρβαρους που κάποτε θα είχαν ξεχυθεί σε τούτο τον τόπο. Η γη το φύλαξε και του έδωσε το χρώμα της, και το μάρμαρο είχε γίνει σαν το χώμα: ύλη που ξαναγύρισε εκεί απ' όπου ήρθε.

«Τι μικρός που είναι!...» ψιθύρισε η Ελένη. «Κοίταξε τα δάχτυλά του!»

Έστεκαν εκεί, δυο ασήμαντα όντα του κόσμου τυλιγμένα απ' το δέος του χρόνου και του τάφου, να πολεμούν να ερμηνεύσουν την πέτρα όπου είχαν στηρίξει την ελπίδα της ταπεινής τους ζωής.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων τους λόγους για τους οποίους, σύμφωνα με το Κείμενο 1, η επιδραστικότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης θα αλλάξει.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 («Σαφώς και πρέπει ... να μπουν πολύ αυστηροί κανόνες») ο Μιχάλης Μπλέτσας οργανώνει τον λόγο του με παραδείγματα. Να τα αποδώσεις με συντομία (μονάδες 4) και να εξηγήσεις τι πετυχαίνει με την επιλογή του αυτή (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις στα παρακάτω χωρία του Κειμένου 1 τις περιπτώσεις στις οποίες το μήνυμα διατυπώνεται με βεβαιότητα και τις αντίστοιχες στις οποίες ο συνεντευξιαζόμενος εκφράζει αναγκαιότητα (μονάδες 10). Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με κριτήριο τους γραμματικούς ή/και λεκτικούς τύπους που επιλέγονται, για να δηλωθεί η βεβαιότητα ή η αναγκαιότητα (μονάδες 5).

- Η επικοινωνία είναι βασική ανθρώπινη ανάγκη και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έφεραν ευκολίες στην επικοινωνία που δεν υπήρχαν πριν.
- Έχει μετρηθεί ξεκάθαρα ότι οι ψευδείς ειδήσεις ταξιδεύουν έξι φορές πιο γρήγορα.
- Θα πρέπει όμως οι επόμενες μορφές, που θα αναδειχθούν από εδώ και μπρος, να μην έχουν τα ίδια ακριβώς χαρακτηριστικά και να μην κάνουν τα ίδια λάθη.

- Επομένως, θα πρέπει η υπερστόχευση αυτή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να περιοριστεί πολύ όσον αφορά τις πολιτικές διαφημίσεις.
- Δεν είναι εύκολο, αλλά πρέπει να μπουν πολύ αυστηροί κανόνες.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις, με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2, τη συναισθηματική στάση του Γλάρου και της Ελένης μπροστά στο θαμμένο άγαλμα (μονάδες 10). Τι θα ένιωθες εσύ, αν ήσουν στη θέση τους; (μονάδες 5) Να απαντήσεις τεκμηριωμένα σ' ένα κείμενο 120-150 λέξεων.

Μονάδες 15